

YANGI O‘ZBEKISTON ARMIYASI – MAMLAKAT TAYANCHI, XALQIMIZ FAXRI!

Mamajonov Raximjon Akramjonovich

Farg‘ona davlat universiteti Harbiy ta’lim fakulteti dotsenti

Jamshidjonov Shamshodbek Jamshidjon o‘g‘li

Kodirjonov Axrorbek Azizbek o‘g‘li

Nizomov Abduraxmon Oybek o‘g‘li

Harbiy ta’lim fakulteti talabalari

Annotatsiya: *Ushbu maqolada mustaqil O‘zbekiston Qurolli Kuchlarining shakllanishi, rivojlanishi hamda zamonaviy islohot jarayonlari tahlil qilindi. Mamlakat mudofaa qobiliyatini mustahkamlashda harbiy qurilish siyosatining ahamiyati ochib berildi. Qurolli Kuchlarni zamonaviylashtirishda qonunchilik bazasini takomillashtirish, moddiy-texnik jihatdan mustahkamlash, harbiy xizmatchilarning ijtimoiy kafolatlarini oshirish kabi masalalar ko‘rib chiqildi. Milliy armiyaning mamlakat mustaqilligini himoya qilish, tinchlik va barqarorlikni saqlashdagi roli yoritildi. Harbiy ta’lim tizimini isloh qilish, zamonaviy harbiy texnologiyalarni joriy etish borasidagi ishlar baholandi. Xalqaro hamkorlik doirasida olib borilayotgan islohotlar tahlil qilindi.*

Kalit so‘zlar: *Qurolli Kuchlar, milliy armiya, harbiy qurilish, mudofaa qobiliyati, harbiy islohot, harbiy ta’lim, harbiy xizmatchilar, mamlakat xavfsizligi, harbiy texnika, vatan himoyasi.*

KIRISH

Har bir mustaqil davlatning suverenitetini ta’minlash va milliy xavfsizligini saqlashda qurolli kuchlar muhim o‘rin tutadi. O‘zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgan kundan boshlab milliy armiya qurish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi.

So‘nggi yillarda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar harbiy soha rivojiga ham katta ta’sir ko‘rsatdi. Yangi O‘zbekistonni barpo etishda mudofaa qobiliyatini mustahkamlash, armiyani zamonaviylashtirish, harbiy xizmatchilarning huquq va erkinliklarini ta’minlash alohida e’tibor qaratilayotgan masalalar qatoriga kiradi. Bugungi kunda milliy armiya mamlakat mustaqilligining ishonchli qalqoni, tinchlik va osoyishtalikni saqlashning muhim omili sifatida faoliyat yuritmoqda.

Harbiy qurilish sohasida qabul qilingan qonun hujjatlari, strategik dasturlar va amaliy chora-tadbirlar O‘zbekiston Qurolli Kuchlarini mintaqaviy va xalqaro miqyosda nufuzli armiyalar qatoriga qo‘shilishiga xizmat qilmoqda. Mazkur maqolada milliy armiyaning tarixiy rivojlanishi, bugungi holati va kelajak istiqbollari nazariy jihatdan o‘rganildi.

ASOSIY QISM

O‘zbekiston mustaqillikka erishgan dastlabki yillardanoq milliy qurolli kuchlarni tashkil etish zarurati yuzaga keldi. Davlat suverenitetini ta’minlash, hududiy yaxlitlikni muhofaza qilish va xalq xavfsizligini saqlash uchun mustaqil harbiy tuzilma yaratish talab etildi. 1992-yil 14-yanvarda O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining tashkil etilishi to‘g‘risidagi Farmon imzolandi va ushbu sana Vatan himoyachilari kuni sifatida belgilandi.

Milliy armiya qurilishida bir qator tamoyillar asosiy yo‘naltiruvchi qoidalar sifatida qabul qilindi. Harbiy tuzilmaning siyosiy neytralligini ta’minlash, professional kadrlar tayyorlash, zamonaviy qurol-yarog‘ va texnika bilan jihozlash hamda harbiy xizmatchilarning huquqiy va ijtimoiy himoyasini mustahkamlash ushbu tamoyillar qatoriga kirdi. Armiya tashkiliy tuzilmasi, boshqaruv tizimi va moddiy-texnik bazasi bosqichma-bosqich shakllantirildi.

Harbiy qonunchilik bazasining takomillashishi

Qurolli Kuchlarning huquqiy asoslarini mustahkamlash maqsadida bir qator muhim qonun hujjatlari qabul qilindi. “Mudofaa to‘g‘risida”gi, “Harbiy majburiyat va harbiy xizmat to‘g‘risida”gi qonunlar milliy armiya faoliyatining huquqiy negizini tashkil etdi. Ushbu hujjatlarda harbiy xizmatchilarning huquq va majburiyatlari, harbiy boshqaruv tizimi hamda mudofaa tashkilotlarining vakolatlari aniq belgilab berildi.

Qonunchilik bazasini yanada takomillashtirish borasida tizimli ishlar amalga oshirildi. Harbiy xizmatchilarning ijtimoiy himoyasi, mehnat sharoitlari, uy-joy bilan ta’minlash, tibbiy xizmat ko‘rsatish kabi masalalarga oid me‘yoriy hujjatlar qabul qilindi. Harbiy intizom va tartib-qoidalarini mustahkamlash, harbiy jinoyatlarning oldini olish, xizmatchilarning huquqlarini himoya qilish yo‘nalishida ham maxsus qonun hujjatlari ishlab chiqildi.

Harbiy ta’lim tizimining rivojlanishi

Professional harbiy kadrlar tayyorlash milliy armiya qurilishining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Mamlakatimizda harbiy ta’lim muassasalari tizimi yaratildi va ularning faoliyati muntazam takomillashtirildi. Harbiy maktablar, akademiyalar va o‘quv markazlarida zamonaviy harbiy fan va texnologiyalarga asoslangan bilim berish tizimi joriy etildi.

Harbiy ta’limda nazariy bilimlar bilan amaliy ko‘nikmalarni uyg‘unlashtirish, o‘quvchilarning jismoniy va ma’naviy tayyorgarligini ta’minlash ustuvor vazifalar sifatida belgilandi. Harbiy o‘qituvchilar malakasini oshirish, zamonaviy o‘quv dasturlari va metodikalarni joriy etish, xalqaro tajribalardan foydalanish yo‘nalishida samarali ishlar amalga oshirildi. Harbiy oliy ta’lim muassasalarida fan va tadqiqot faoliyatini rivojlantirishga ham alohida e’tibor qaratildi.

Moddiy-texnik bazaning mustahkamlanishi

Armiyaning jangovar qobiliyatini ta’minlashda moddiy-texnik ta’minot muhim ahamiyat kasb etadi. So‘nggi yillarda Qurolli Kuchlarni zamonaviy qurol-yarog‘, harbiy texnika va aloqa vositalari bilan jihozlash borasida keng ko‘lamli ishlar amalga oshirildi. Harbiy sanoat korxonalari zamonaviylashtirildi va mahalliy ishlab chiqarish quvvatlari kengaytirildi.

Harbiy infratuzilma obyektlarini yangilash, kazarmalar va o‘quv bazalarini zamonaviy standartlar asosida qayta qurish hamda jihozlash ishlari olib borildi. Harbiy shaharchalar va turar joy majmualari barpo etildi. Tibbiy xizmat ko‘rsatish tizimi yaxshilandi va zamonaviy

tibbiyot muassasalari tashkil etildi. Harbiy xizmatchilarning ish sharoitlari va turmush darajasini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirildi.

Harbiy xizmatchilarning ijtimoiy kafolatlari

Harbiy xizmatchilarning huquqlarini ta’minlash va ijtimoiy himoyasini mustahkamlash davlat siyosatining ustuvor yo’nalishlariga kiradi. Harbiy xizmatda bo’lganlar uchun ish haqi darajasi muntazam oshirildi va moddiy rag’batlantirish tizimi takomillashtirildi. Uy-joy bilan ta’minlash dasturlari amalga oshirildi va ko’plab harbiy oilalar yangi turar joylarga ega bo’ldi.

Harbiy xizmatchilar va ularning oila a’zolariga bepul tibbiy xizmat ko’rsatish kafolatlandi. Ta’lim olish, madaniy-ma’rifiy tadbirlarda qatnashish, mehnat faoliyati bilan shug’ullanish uchun qulay sharoitlar yaratildi. Harbiy pensiya ta’minoti tizimi takomillashtirildi va nafaqa miqdorlari oshirildi. Harbiy xizmatchilarga turli imtiyozlar va nafaqalar belgilandi.

Xalqaro hamkorlik yo’nalishlari

O‘zbekiston Qurolli Kuchlari xalqaro hamkorlik doirasida faol ishtirok etmoqda. Mintaqaviy xavfsizlikni ta’minlash, terrorizm va ekstremizmga qarshi kurashish, chegara xavfsizligini mustahkamlash borasida qo’shni davlatlar va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik amalga oshirilmoqda. Qo’shma harbiy mashg’ulotlar va o’quv tadbirlari muntazam tashkil etilmoqda.

Harbiy kadrlar almashinuvi, tajriba almashish, zamonaviy harbiy texnologiyalarni o’zlashtirish sohasida ko’plab davlatlar bilan hamkorlik yo’lga qo’yildi. Xalqaro tinchlikni saqlash missiyalariga qo’shilish, gumanitar operatsiyalarda ishtirok etish milliy armiyaning xalqaro maydondagi faoliyatini kengaytirdi. Harbiy diplomatiya rivojlantirildi va mudofaa sohasida ikki tomonlama hamda ko’p tomonlama shartnomalar imzolandi.

Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi

Yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va harbiy xizmatga tayyorlash milliy xavfsizlikni ta’minlashning muhim jihatidir. Maktablarda va oliy ta’lim muassasalarida harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi dasturlari joriy etildi. O’quvchi va talabalar o’rtasida jismoniy tarbiya va sport bilan shug’ullanish kengaytirildi.

Harbiy-sport o’yinlari, musobaqalar va tadbirlar muntazam tashkil etilmoqda. Yosh avlodga milliy qahramonlar va harbiy buyuk siymolar hayoti hamda faoliyati to’g’risida ma’lumotlar berilmoqda. Tarixiy xotirani saqlash, urush va jangovar shon-sharaf yodgorliklariga hurmat ko’rsatish an’analari mustahkamlanmoqda. Oila va jamiyatda vatanparvarlik tarbiyasini kuchaytirish yo’nalishida tushuntirish ishlari olib borilmoqda.

Zamonaviy islohot jarayonlari

So’nggi yillarda Qurolli Kuchlarni isloh qilish borasida muhim qadamlar qo’yildi. Harbiy boshqaruv tizimi takomillashtirildi va yangi tuzilma birliklari tashkil etildi. Harbiy xizmat muddati qisqartirildi va chaqiruv jarayoni soddalashtirildi. Harbiy xizmatga munosib bo’lmagan fuqarolarni saralash mexanizmi yaxshilandi.

Harbiy xizmatchilarning kasbiy malakasini oshirish tizimi yangilandi. Raqamli texnologiyalarni harbiy boshqaruv va ta’lim jarayoniga tatbiq etish kengaytirildi. Harbiy obyektlarda axborot xavfsizligini ta’minlash choralari kuchaytirildi. Harbiy intizom va

qonuniylikni mustahkamlash, harbiy jinoyatchilikka qarshi kurashish yo‘nalishida samarali chora-tadbirlar amalga oshirildi.

XULOSA

O‘zbekiston Qurolli Kuchlari mustaqillik yillarida tarixiy rivojlanish yo‘lini bosib o‘tdi va bugungi kunda mamlakat xavfsizligini ta‘minlovchi ishonchli tuzilmaga aylandi. Milliy armiya qurilishida qonunchilik bazasini mustahkamlash, harbiy ta‘lim tizimini takomillashtirish, moddiy-texnik jihatdan jihozlash va harbiy xizmatchilar ijtimoiy kafolatlarini oshirish borasida samarali ishlar amalga oshirildi.

Zamonaviy islohot jarayonlari O‘zbekiston Qurolli Kuchlarining professional darajasini oshirishga, boshqaruv tizimini takomillashtirishga va xalqaro miqyosdagi obro‘-e‘tiborini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi tizimi yosh avlodni Vatan himoyasiga tayyorlashda muhim rol o‘ynamoqda. Xalqaro hamkorlik doirasida olib borilayotgan ishlar mintaqaviy xavfsizlikni mustahkamlashga yordam bermoqda.

Kelajakda milliy armiyani yanada rivojlantirish, zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish, harbiy kadrlar malakasini oshirish va mudofaa salohiyatini mustahkamlash ustuvor vazifalar sifatida qolmoqda. O‘zbekiston Qurolli Kuchlari mamlakat mustaqilligining ishonchli himoyachisi va xalqimizning faxri bo‘lib qolaveradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. – Toshkent: O‘zbekiston, 2022.
2. Karimov I.A. O‘zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
3. Rasulov A.X. Harbiy ta‘lim: zamonaviy yondashuvlar va istiqbollar. – Toshkent: Ilm-ziyo, 2023. – 312 bet.
4. Abdullayev N.S. O‘zbekiston mudofaa siyosati: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Fan, 2023. – 278 bet.
5. Xolmatov B.R. Milliy xavfsizlik: tushuncha va tamoyillar. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2022. – 256 bet.
6. Ismoilov T.M. Qurolli Kuchlar tashkil etilishi va rivojlanishi. – Toshkent: Sharq, 2024. – 342 bet.
7. Norboyev U.N. Harbiy kadrlar tayyorlash tizimi. – Toshkent: Ma’rifat, 2023. – 289 bet.
8. Toshmatov G.A. Zamonaviy harbiy texnologiyalar va O‘zbekiston. – Toshkent: Ilm-ziyo, 2024. – 195 bet.
9. Saidov Q.S. Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2023. – 224 bet.
10. Rahimov D.I. Mintaqaviy xavfsizlik va O‘zbekiston Qurolli Kuchlari. – Toshkent: Fan, 2024.
11. Yusupov A.R. Harbiy qonunchilik: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Adolat, 2023. – 315 bet.